

Designing a Psychological Security Model from Imam Khamenei's Perspective Using a Data-Based Method

Tahereh Hayati¹, Mohammad Hossein Hayati²

¹ PhD., Student, Department of Educational Jurisprudence, Bint al-Huda Higher Education School, al-Mustafa International University, Qom, Iran (**Corresponding author**).
Entezar.hayati.63@gmail.com

² External student, Anwar Taha (AS) High School, Qom Seminary, Qom, Iran.
Mhhayati004@gmail.com

Abstract

Psychological security, a fundamental component of the health and progress of societies, has always been a subject of scholarly interest. The concept of security has evolved throughout human history, encompassing various dimensions. Today, in addition to its material aspects, psychological and spiritual dimensions are also been highlighted. From the Islamic perspective, security is a profound and comprehensive concept that incorporates spiritual, moral, and ideological dimensions. The primary objective of this research is to develop a conceptual model of "psychological security" based on the perspective of Ayatollah Khamenei. Given the phenomenon of soft war and the spread of rumors that threaten the psychological security of society, and his repeated emphasis on this issue, a detailed analysis of his views and the design of this comprehensive model are essential. The present study employed the qualitative strategy of the grounded theory method, an inductive approach to generating theory from existing data. This method was conducted in three stages: data collection, coding, and selective coding. During the data collection stage, Ayatollah Khamenei's statements from 1978 to 2024 were selected using the keywords "security", "psychological security", "social security" and "moral security". During the coding stage, basic concepts were extracted from the statements and categorized into twelve groups. In the selective coding stage, a paradigmatic model of psychological security was developed. This model, based on the perspective of Ayatollah Khamenei, includes the following components:

- **Causal factors:** solving societal problems, instilling a spirit of hope among people, proper performance of law enforcement, drafting laws and acting according to the Quran, stability of society, lack of corruption in the social environment, and hope for life.
- **Contextual factors:** the role of the media and social atmosphere, judiciary performance, behavior and speech of elites and officials, cultural and religious values of society, the educational system, and prevailing social and political conditions.
- **Intervening factors:** government institutions, lifestyle, judicial and law enforcement performance, level of religiosity, governance, public awareness and media literacy, activities of non-

Cite this article: Hayati, T. & Hayati, M.H. (2025). Designing a Psychological Security Model from Imam Khamenei's Perspective Using a Data-Based Method. *Social-Cultural Studies of Hawzah*. 9(2), p. 5-22.
<https://doi.org/10.22034/scs.2025.71810.1418>

Received: 2025-04-26 ; **Revised:** 2025-06-06 ; **Accepted:** 2025-07-16 ; **Published online:** 2025-10-02

Published by: The Scientific Association for Social Studies of the Seminary

©2025/authors retain the copyright and full publishing rights

Article type: Research Article

<https://gnoe.bou.ac.ir/>

governmental organizations, and individual and social resilience.

- **Strategies:** promoting religion and spirituality in society, strengthening the family foundation, emphasizing the Islamic lifestyle, promoting moral security in society, providing real security and a sense of security, dealing with rumors and lies, promoting morality and peace in public spaces.

- **Consequences:** strengthening national unity and cohesion, achieving true happiness, distinguishing from Western societies, confronting social and moral harms, individual and social happiness and progress, preserving public rights, preventing insecurity and anxiety, and promoting peace and tranquility in society. The research findings indicate that psychological security, according to Imam Khamenei's thought, is a multidimensional concept influenced by various factors at both individual and social levels.

Keywords: Security, Psychological security, Psychosocial security, Imam Khamenei, Grounded theory method.

طراحی مدل امنیت روانی

ظاهره حیاتی^۱، محمدحسین حیاتی^۲

^۱ دانشجوی دکتری، گروه فقه تربیتی، مجتمع آموزش عالی بنت الهدی، جامعه المصطفی العالمیه، قم، ایران (نویسنده مسئول).

Entezar.hayati.63@gmail.com

Mhhayati004@gmail.com. طلبه درس خارج، مدرسه عالی، انوارطاها(ع)، حوزه علمیه قم، قم ایران.

چکیدہ

امنیت روانی، یکی از مؤلفه‌های اساسی سلامت و پیشرفت جوامع، همواره مورد توجه اندیشمندان بوده است. مفهوم امنیت در طول تاریخ بشریت، ابعاد متنوعی یافته و امروزه در کنار حوزه‌های مادی، جنبه‌های روانی و معنوی آن نیز برجسته شده است. از دیدگاه اسلام، امنیت دارای مفهومی عمیق و فراگیر است که بر ابعاد روحی، اخلاقی، و اعتقادی نیز تکیه دارد. هدف اصلی این پژوهش، طراحی مدل مفهومی «امنیت روانی» از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای است. با توجه به پدیده جنگ نرم و گسترش شایعات که امنیت روانی جامعه را تهدید می‌کند، و تأکید مکرر ایشان بر این موضوع، تحلیل دقیق دیدگاه‌های وی و طراحی این مدل جامع، ضروری می‌باشد. پژوهش حاضر از راهبرد کیفی «روش نظریه داده‌بنیاد» استفاده کرده که رویکردی استقرایی برای تولید نظریه از داده‌های موجود است. این روش در سه مرحله شامل جمع‌آوری داده، کدگذاری، و کدگذاری انتخابی انجام شد. در مرحله جمع‌آوری داده، بیانات آیت‌الله خامنه‌ای از سال ۱۳۵۷ تا ۱۴۰۳ با کلیدواژه‌های «امنیت»، «امنیت روانی»، «امنیت اجتماعی» و «امنیت اخلاقی» انتخاب گردید. در مرحله کدگذاری، مفاهیم اولیه از بیانات استخراج و به ۱۲ مقوله دسته‌بندی شده و در مرحله کدگذاری انتخابی، مدل پارادایمی امنیت روانی طراحی شد. مدل پارادایمی امنیت روانی از منظر آیت‌الله خامنه‌ای، شامل عوامل علی (حل مشکلات جامعه)، تزریق روحیه امید در بین مردم، عملکرد درست مجری قانون، تدوین قانون و عمل به قرآن، ثبات جامعه، عدم فساد در محیط اجتماعی، امید به زندگی، عوامل زمینه‌ساز (نقش رسانه‌ها و فضای اجتماعی، عملکرد قوه قضائیه، رفتار و گفتار نخبگان، و مسئولان، ارزش‌های فرهنگی، و دینی، جامعه، نظام آموزش، کشور، شرایط اجتماعی و سیاسی، حاکم،

استناد به این مقاله: حیاتی، طاهره؛ حیاتی، محمدحسین (۱۴۰۴). طراحی مدل امنیت روانی از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای با روش داده‌بنیاد. *مطالعات*

فرهنگ، اجتماع، حوزه، ۹(۲)، ص ۵-۲۲. <https://doi.org/10.22034/scs.2025.71810.1418>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۲/۰۶ ؛ تاریخ اصلاح: ۱۴۰۴/۳/۱۶ ؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۴/۲۵ ؛ تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۴/۴/۷/۱۰

نوع مقاله: پژوهشی ناشر: انجمن علمی مطالعات اجتماعی حوزه ©۱۴۰۴/ نویسندگان دارندۀ حق مؤلف مقاله خود بدون محدودیت هستند.

عوامل مداخله‌گر (نهادهای دولتی، سبک زندگی، عملکرد نظام قضایی و انتظامی، سطح دینداری، حکمرانی، آگاهی و سواد رسانه‌ای مردم، فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد، تاب‌آوری فردی و اجتماعی)، راهبردها (ترویج دین و معنویت در جامعه، تقویت بنیاد خانواده، تأکید بر نقش سبک زندگی اسلامی، ارتقاء امنیت اخلاقی در جامعه، تأمین امنیت واقعی و احساس امنیت، مقابله با شایعات و دروغ‌ها، ترویج اخلاق و آرامش در فضای عمومی) و پیامدهای (تقویت وحدت و انسجام ملی، تحقق خوشبختی حقیقی، تمایز با جوامع غربی، مقابله با آسیب‌های اجتماعی و اخلاقی، سعادت و پیشرفت فردی و اجتماعی، حفظ حقوق عامه، جلوگیری از ناامنی و تشویش، آرامش و طمأنینه در جامعه) مرتبط با امنیت روانی می‌باشد. یافته‌های پژوهش نشان داد امنیت روانی در اندیشه آیت‌الله خامنه‌ای، مفهومی چندبعدی و متأثر از عوامل گوناگون در سطوح فردی و اجتماعی است.

واژه‌های کلیدی: امنیت روانی، امنیت اجتماعی، آیت‌الله خامنه‌ای، روش نظریه داده‌بنیاد.

۱. مقدمه

امنیت به عنوان یک مفهوم بنیادین، گسترده و چندوجهی، از ابتدای تاریخ بشریت تا عصر حاضر و شکل‌گیری جوامع مدرن، همواره از ضروریات اساسی حیات انسانی بوده و تلاش برای دستیابی به آن، پیوسته در کانون توجه بشر قرار داشته است. این مفهوم در طول زمان، ابعاد متنوعی یافته و امروزه در قالب حوزه‌های معنوی، سیاسی، نظامی، اقتصادی، فردی و اجتماعی مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. امنیت روانی-اجتماعی، به عنوان یکی از زیرشاخه‌های مهم امنیت اجتماعی، دارای ماهیتی درونی بوده و به مثابه یکی از حقوق عامه شهروندان در هر جامعه‌ای تلقی می‌گردد. در جوامع غربی، اگرچه برقراری امنیت به عنوان یک دستاورد مهم مطرح می‌گردد، اما غالباً منظور از آن، جنبه‌های مادی و فیزیکی امنیت است و توجه کمتری به ابعاد روانی و فرافیزیکی آن معطوف می‌شود. این در حالی است که امنیت روانی به طور مستقیم با روح و روان انسان مرتبط بوده و از این منظر، آموزه‌ها و دستورات الهی ادیان، به ویژه دین مبین اسلام، می‌توانند راهکارهای مؤثر و جامعی را برای دستیابی به آن ارائه نمایند. به منظور یافتن راهکارهای بنیادین جهت ارتقای امنیت روانی-اجتماعی، بررسی و مطالعه دیدگاه‌های اندیشمندانی که در سطوح عالی فهم و درک آموزه‌های دین اسلام قرار دارند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در این میان، دقت نظر در اندیشه آیت‌الله خامنه‌ای به عنوان یک اندیشمند دینی و یک سیاستمدار عصر معاصر و توجه به عمق نگاه راهبردی ایشان در مسئله امنیت روانی-اجتماعی، ضرورتی انکارناپذیر به‌شمار می‌رود. از سوی دیگر، با عنایت به پدیده جنگ نرم دشمنان جمهوری اسلامی ایران و گسترش روزافزون شایعات و اخبار کذب به ویژه در فضای مجازی که تأثیرات عمیقی بر ذهن و روان افراد جامعه داشته و می‌تواند منجر به تزلزل امنیت روانی گردد، و همچنین با توجه به بیانات و تأکیدات مکرر مقام معظم رهبری بر اهمیت موضوع امنیت روانی و امنیت روانی-اجتماعی، به نظر می‌رسد تحلیل دقیق دیدگاه‌های ایشان در این حوزه و طراحی یک مدل مفهومی جامع برای امنیت روانی، می‌تواند برای عموم مردم و مسئولین دولتی از اهمیت بسزایی برخوردار باشد. این امر، اولویت‌ها را در زمینه برنامه‌ریزی‌ها و قانون‌گذاری‌های آتی مشخص نموده و زمینه را برای احقاق حقوق عامه شهروندان فراهم می‌سازد. بررسی پیشینه پژوهش نشان می‌دهد تاکنون، تحقیق جامعی که با بهره‌گیری از نرم‌افزارهای تحلیل کیفی به بررسی بیانات آیت‌الله خامنه‌ای پرداخته و دسته‌بندی‌های دقیق و راهبردی در زمینه امنیت روانی ارائه نموده باشد، صورت نگرفته است. پژوهشگران عمدتاً به صورت محدود و غیرجامع به بررسی نظرات ایشان در این موضوع پرداخته‌اند. شایان ذکر است که پژوهش‌های موجود، غالباً از نوع علمی-ترویجی بوده و بیشتر بر مفهوم امنیت اجتماعی تمرکز داشته‌اند، یا مقالات علمی-پژوهشی هستند که به صورت کمی و موردی به جنبه‌های خاصی از امنیت پرداخته‌اند. به عنوان مثال، مقاله همایون مصباح (۱۳۸۴) به طور اجمالی به ساحت درونی امنیت اجتماعی (امنیت روانی) اشاره نموده و مقالات حیدری (۱۳۹۸)، شمس آباد و

همکاران (۱۳۹۴)، اسدزاده و همکاران (۱۴۰۱) و روستایی صدرآبادی و همکاران (۱۳۹۶) نیز به مسائل موردی و خاص امنیت اجتماعی به صورت کمی پرداخته‌اند. بنابراین، پژوهش حاضر، با توجه به اهمیت ویژه امنیت روانی در بیانات مقام معظم رهبری و تأکیدات مکرر ایشان بر این موضوع، به عنوان یک پژوهش نوآورانه و ابتکاری می‌باشد. هدف اصلی این پژوهش، طراحی مدل مفهومی امنیت روانی از دیدگاه آیت الله خامنه‌ای با استفاده از روش داده‌بنیاد می‌باشد که دارای سطح فردی و اجتماعی است.

۲. مبانی نظری پژوهش

۲-۱. مفهوم امنیت

مفهوم امنیت یک مقوله کهن است که با هستی انسان پیوندی ناگسستنی داشته و انسان حتی در زندگی بدوی، در پی تأمین امنیت بوده است. مفهوم «امنیت» از ابتدای پیدایش تاکنون دست‌خوش تحولاتی بوده و مؤلفه‌ها و ویژگی‌های آن در هر دوره تاریخی تغییر کرده است. انسان در دروه زندگی بدوی، امنیت را به معنای حفظ حیات و موجودیت خود می‌دانسته و کسانی که قادر به حفظ بقاء و حیات خود نبودند، فاقد امنیت تلقی می‌شدند. به واسطه گسترش جوامع کشاورزی و شکل‌گیری فرمانروایی‌های محدود و قبایل، مفهوم امنیت با کمی تغییر، به فقدان تهدید تبدیل شد. در این تعریف فقدان تهدید عمده‌تاً در نبود جنگ و هجوم نظامی معنا می‌شد. اما با شکل‌گیری جوامع بشری و تشکیل ملل، گفتمان جدیدی برای امنیت شکل گرفت و آن عبارت بود از تعریف امنیت برای کسب قدرت و توانایی. در تعریف پیشین، نوعی نگرش سلبی در مفهوم امنیت وجود داشت و نبود جنگ و هر آنچه به نوعی تهدید برای حفظ بقای موجودیت انسان بود، امنیت تلقی می‌شد؛ اما در گفتمان جدید، مفهوم امنیت علاوه بر جنبه سلبی، جنبه ایجابی پیدا کرد و زمانی جامعه ملی دارای امنیت بود که کسب قدرت کرده و توانایی‌های ملی خود را ارتقاء دهد؛ به گونه‌ای که از قدرت بازدارندگی و مقابله به مثل برخوردار باشد. در این گفتمان علاوه بر فقدان تهدید به وسیله حفظ و گسترش سلاح‌های نظامی به عنوان ابزارهای عینی، بُعد ذهنی و روانی قدرت نیز دارای اهمیت می‌باشد. پس از این گفتمان، با شکل‌گیری جامعه جهانی، گفتمان فرامدرنی برای امنیت مطرح شد که فرامرزی بوده و توجه آن به حفظ امنیت جهان است. در این گفتمان، امنیت در جنبه ایجابی آن، ناظر به تحقق هم‌گرایی بین‌المللی و همکاری جهانی براساس آرمان‌های مشترک بشری تعریف می‌شود (خلیلی، ۱۳۸۳، ص ۱۰-۲۵). همچنین، مفهوم امنیت در نگاه اسلام، صرف امکانات و تجهیزات نظامی و با اندازه‌های مادی و فیزیکی و یا مقولات اقتصادی و مانند آن نیست، بلکه مفهومی عمیق‌تر، ظریف‌تر و فراگیرتر از مفاهیم یاد شده را دارد و بر ابعاد روحی، فکری، فرهنگی، اخلاقی، معنوی و اعتقادی و ارزش‌های الهی نیز اتکاء و ابتدای کامل دارد (اخوان کاظمی، ۱۳۸۶، ص ۳۷-۳۸). امنیت یکی از مفاهیم قرآنی است که آیات فراوانی درباره اهمیت و جایگاه آن در ابعاد مختلف زندگی

انسان از جمله بعد فردی و اجتماعی وارد شده است. آیه ۵۵ سوره نور، تحقق امنیت را یکی از اهداف استقرار حاکمیت خدا و استخلاف صالحان و طرح کلی امامت معرفی کرده است: «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ؛ خداوند به کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند، وعده می‌دهد که قطعاً آنان را حکمران روی زمین خواهد کرد». در سوره ابراهیم (۳۵) حضرت ابراهیم (ع) هنگام بنا نهادن کعبه، از خداوند درخواست می‌کند که آن سرزمین را بر خوردار از نعمت امنیت سازد و بنابر آیه ۱۲۵ سوره بقره، خداوند آنجا را خانه امنی برای مردم قرار داد: «وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا؛ و (به خاطر بیاورید) هنگامی که خانه کعبه را محل بازگشت و مرکز امن و امان برای مردم قرار دادیم». براساس آیه ۱۱۲ سوره نحل، یکی از ویژگی‌های سرزمین آرمانی و مثال زدنی، برخوردار از نعمت امنیت و آرامش است: «وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ؛ خداوند (برای آنان که کفران نعمت می‌کنند) مثلی زده است: منطقه آبادی که امن و آرام و مطمئن بود؛ و همواره روزی‌اش از هر جا می‌رسید». خداوند به عنوان نمونه و الگو، قریه‌ای را مثال می‌زند که امن و آرام است و همواره روزی‌اش به طور وافر از هر مکانی فرارسیده است. امنیت به عنوان یک واژه قرآنی، در اندیشه اسلامی، امنیت در سایه زور و خودکامگی نیست، بلکه در سایه عدالت و آزادی و بر پایه ایمان به خدا و انجام عمل صالح مستقر می‌شود.

۲-۲. انواع امنیت

واژه امنیت را می‌توان از ابعاد مختلف تقسیم‌بندی نمود و انواع متنوعی برای آن برشمرد. در قرآن تعامل ایمان و امنیت به خوبی نمایان شده و بر این واقعیت تأکید شده که امنیت واقعی انسان و سرچشمه اصلی آن، «امنیت معنوی» است که با ایمان به خدا و کسب رضای الهی محقق می‌شود. به اعتقاد قرآن امنیت دنیایی و مادی نسبی بوده و جهان آخرت است که در آن امنیت واقعی وجود دارد. انسان مومن اگرچه در این دنیا به ناامنی‌های ظاهری دچار می‌شود، اما به پشتوانه مدد الهی دارای امنیت و آرامش معنوی است و این امنیت ریشه تمامی امنیت‌ها و آرامش‌هاست. انسان از جهت جسمی و روحی، نباید ترس از آسیب رسیدن به جان، مال و یا آبروی خود را چه در بُعد فردی و چه در بُعد اجتماعی داشته باشد. در قرآن با تکیه بر اصل کرامت و ارزش والای انسان، بر حفظ حرمت و حریم او و امنیت فردی و اجتماعی افراد و مخالفت با هرگونه تعرض به حریم او تأکید شده است. امنیت فردی و اجتماعی متکی بر عدالت یکی از آرمان‌های اصیل بشری و مورد تأکید قرآن است. قرآن سه عامل ظلم، تجاوز به حریم حقوق دیگران (تعدی)، افساد و ایجاد بی‌نظمی و اختلال در روابط اجتماعی را به عنوان تهدیدکننده امنیت شمرده و آنها را از جرائم بزرگ ضد بشری می‌داند (اخوان کاظمی، بی‌تا، ص ۹۶-۱۰۳). از انواع امنیت، «امنیت سیاسی» می‌باشد که عبارت از ایجاد امنیت و آسایش لازم توسط حاکمیت و تضمین

حقوق سیاسی افراد در مشارکت و تعیین سرنوشت اجتماعی و سیاسی و ایجاد حکومتی مردم‌سالار و غیرخودکامه است. در نگاه اسلام تأمین امنیت سیاسی در سایه عدالت محقق می‌شود. در منابع اسلامی عدالت به معنای قرار دادن هر چیز در جای خویش و رعایت استحقاق‌هاست. بدیهی است که تنها زمانی امنیت سیاسی محقق می‌شود که هر چیز در جای خود قرار گرفته و استیفای مداوم حقوق شود که نتیجه آن تعادل، ثبات، راست ایستادن و استقامت و پایداری است (اخوان کاظمی، بی‌تا، ص ۱۰۶). «امنیت اقتصادی»، یکی دیگر از انواع امنیت است. قرآن کریم در سوره نساء (۲۹) به مسئله امنیت اقتصادی و احترام مال مومن اشاره کرده و می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید! اموال یکدیگر را به باطل (و از طرق نامشروع) نخورید؛ مگر اینکه تجارتی با رضایت شما انجام گیرد». برای مفهوم امنیت اقتصادی تعارف مفصلی مطرح شده، اما ساده‌ترین تعریف عبارت است از اینکه مردم نسبت به اموالشان امنیت داشته باشند، دولت با مدارا و رعایت عدل و انصاف و با رعایت اخلاق اسلامی، از آنان مالیات و زکات اخذ کرده و مانع از احتکار کالا و گران‌فروشی شود (اخوان کاظمی، ۱۳۸۶، ص ۲۸-۲۹).

۲-۳. امنیت روانی اجتماعی

امنیت روانی یکی از ساحت‌های امنیت اجتماعی است. امنیت اجتماعی در دوران مدرن دو ساحت دارد، که هر کدام سازوکار و مؤلفه‌های متناسب با خود را دارند. ساحت بیرونی امنیت اجتماعی برآمده از مجموعه عوامل و عناصر سازمانی-نهادی و فکری می‌باشد که مهم‌ترین آنها عبارتند از: دستگاه قضایی مستقل، امید به آینده، قانون‌مندی رفتار، برابری و توازن در برخورداری‌ها. اما امنیت اجتماعی در ساحت درونی، ناشی از یک‌سری ویژگی‌ها و کارهایی است که در اعماق درونی شخصیت فرد و به تبع آن جامعه وجود دارد که از آن به «امنیت روحی-روانی» تعبیر می‌شود. این ساحت به همراه مؤلفه‌های آن در جهان مدرن به شدت مورد غفلت واقع شده است. امنیت روانی - اجتماعی تنها در جوامعی به صورت کامل و درست شکل می‌گیرد که از نعمت دین برخوردار باشند؛ به این خاطر که امنیت روانی - اجتماعی ناشی از ایمان و باور به پابندگی، هدف‌مندی زیستی و معناداری حیات است که تنها در جوامع دینی یافت می‌شود و هیچ منبعی به اندازه دین الهی از پس این امور برنمی‌آید. در نتیجه می‌توان گفت که یکی از مهم‌ترین و وسیع‌ترین حوزه‌هایی که دین در آن نقش مستقیم دارد، تأمین شاخص‌ها و مؤلفه‌های امنیت روانی - اجتماعی است (همایون مصباح، ۱۳۸۴، ص ۹۱-۱۰۴). آیت الله خامنه‌ای در تعریف امنیت روانی می‌فرماید: «امنیت روانی یعنی چه؟ یعنی هر روز شایعه‌ای، دروغی، حرف هراس‌افکننده‌ای در ذهن‌ها پخش نشود. حالا تا دیروز فقط روزنامه‌ها بودند که این کارها را می‌کردند، حالا فضای مجازی هم اضافه شده» (۱۴۰۱/۰۴/۰۷). از این بیان به خوبی روشن می‌گردد که امنیت روانی، دارای ساحت

درونی و بیرونی است و به معنای حفظ افکار و اذهان افراد جامعه از شایعه، دروغ و کلام هراس‌افکن می‌باشد که نهادها و سازمان‌ها از جمله دستگاه قضائی در آن نقش‌آفرین هستند.

۳. روش تحقیق

دستیابی به نتیجه مطلوب و شناخت علمی میسر نمی‌شود، مگر زمانی که از روش‌شناسی صحیحی استفاده گردد. پژوهشگر با اتخاذ روش درست و دقیق می‌تواند به هدف‌های علمی خود در تحقیق و پژوهش برسد. یکی از راهبردهای مورد استفاده در پژوهش به ویژه پژوهش‌های کیفی، راهبرد داده‌بنیاد یا گرندد تئوری^۱ است. در این راهبرد، پژوهشگر به دنبال بررسی ادبیات پژوهش و سپس آزمودن نظریه تدوین شده نیست؛ بلکه با استفاده از رویکرد استقرایی، در پی تولید و ایجاد نظریه از طریق داده‌های موجود می‌باشد (دانایی‌فرد، ۱۳۸۴، ص ۵۷). راهبرد داده‌بنیاد از سه مرحله تشکیل شده است:

مرحله اول، جمع‌آوری داده: پژوهشگر پس از تعیین موضوع و مطالعه پیرامون آن، به جمع‌آوری داده‌های مرتبط با موضوع می‌پردازد.

مرحله دوم، کدگذاری: در این مرحله به هر یک از اجزاء داده‌ها، عنوان و برچسبی داده می‌شود که این عنوان تا حدود زیادی مفهوم جمله را منتقل می‌کند. سپس با تحلیل و مقایسه این مفاهیم و حذف مفاهیم تکراری و ادغام برخی از مفاهیم، مقولات به دست می‌آید. در این مرحله، پژوهشگر با انبوهی از عناوین خام روبه‌رو است که در ظاهر، چندان ارتباطی با هم ندارند، اما در تلاش برای کشف پیوندهای نامرئی بین عناوین می‌باشد.

مرحله سوم، کدگذاری انتخابی: در این مرحله که تجزیه و تحلیل پایانی به منظور نظریه‌پردازی است، پژوهشگر با توجه به مؤلفه‌های پدیدار شده از دل داده‌ها، به دسته‌بندی مقوله‌های بدست آمده و طراحی مدل برای موضوع خود می‌پردازد (دانایی‌فرد و امامی، ۱۳۸۶، ص ۶۹-۹۸). با توجه به نکات فوق، در پژوهش حاضر به منظور طراحی مدل امنیت روانی - اجتماعی از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای، از الگوی سه مرحله‌ای شامل جمع‌آوری داده، کدگذاری و کدگذاری انتخابی استفاده شده که در ادامه توضیحات تفصیلی بیان خواهد شد.

۴. مرحله اول: جمع‌آوری داده

در روش تحقیق نظریه داده‌بنیاد، جمع‌آوری داده‌ها، روندی کاملاً منعطف است که شامل مصاحبه‌ها، مشاهدات، بررسی اسناد موجود، فیلم‌ها، روزنامه‌ها، کتاب‌ها و سایر منابع می‌باشد. در این روش، جمع‌آوری داده تا زمانی ادامه می‌یابد که پژوهشگر اطمینان حاصل کند که ادامه گردآوری، داده تازه‌ای به

1. Grounded theory

دانسته او نمی‌افزاید؛ به عبارت دیگر، پژوهشگر ناچار است تا رسیدن به نقطه اشباع، جمع‌آوری داده را از منابع مختلف ادامه دهد. در این مرحله پژوهشگر سعی می‌کند همه جوانب بالقوه مرتبط با موضوع را شناسایی نماید (مهرابی و همکاران، ۱۳۹۰، ص ۱۸-۱۹). در پژوهش حاضر برای بررسی و طراحی مدل امنیت روانی - اجتماعی از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای، تمام بیانات ایشان از سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۴۰۳ با کلیدواژه‌های «امنیت»، «امنیت روانی»، «امنیت اجتماعی» و «امنیت اخلاقی» مورد بررسی قرار گرفت. در ابتدا، ۳۶ مورد از سخنان ایشان انتخاب شد؛ اما با رفت و برگشت مکرر، دقت و تأمل فراوان در موارد یافت شده و حذف موارد مشابه و تکراری، در نهایت، ۲۶ مورد از بیانات ایشان که ارتباط مناسبی با موضوع مطرح شده دارند، انتخاب گردید. در جدول (۱) نمونه‌هایی از این بیانات آمده است.

جدول ۱- بیانات انتخاب شده آیت‌الله خامنه‌ای

کلیدواژه	عبارت انتخاب شده	تاریخ
امنیت روانی	یکی از پیام‌هایی که حتماً باید [توسط رسانه] منتقل شود، نفی دشمن‌سازی‌های موهوم، توسعه تفاهم اجتماعی و ایجاد امنیت روانی در جامعه است. یکی از عواملی که در ذهنیت کل جامعه، به قول روانشناسان «روان‌پریشی» به‌وجود می‌آورد، ناامیدی و یأس است.	۱۳۸۱/۱۱/۱۵
	آنچه که من، امروز برای کشورمان مثل گذشته از همه چیز لازم‌تر می‌دانم، وحدت کلمه آحاد ملت و وحدت کلمه نخبگان و مسئولان در مبانی اصولی است. یکی از چیزهایی که برای کشور ما حقیقتاً مهم است، این است که مردم احساس امنیت سیاسی و روانی نکنند؛ فضای روانی جامعه دچار التهاب نباشد.	۱۳۸۷/۰۶/۲۹
امنیت اجتماعی	امنیت اجتماعی و امنیت فردی که می‌گوییم، صرفاً این نیست که شما از خانه که بیرون می‌آید تا اداره یا دکان و محل کسب یا مدرسه، فرض کنید کسی در خیابان به شما چاقو نزنند. خب بله، این یکی از شعب امنیت است که تعرض جسمی به انسان نشود - بلاشک این هست - اما در کنار این، امنیت‌های رقیق‌تر از لحاظ رؤیت و مشاهده، اما گاهی به مراتب خطرناک‌تر وجود دارد. فرض کنید ناامنی‌ای که ناشی است از ترویج مواد مخدر.	۱۳۹۴/۰۲/۰۶
	در این برنامه‌های امنیت روانی و اخلاقی و اجتماعی که در این مدت نیروی انتظامی در مواجهه با اشرار و بقیه اخلاص‌گران در امنیت روانی و اجتماعی جامعه اقدام کرد، مردم هر جا موفقیتی از شما سر زد و دیدند، احساس موفقیت برای خودشان کردند؛ احساس افتخار کردند.	۱۳۸۶/۰۸/۱۶
امنیت اخلاقی	اگر به معنویت و رستگاری معنوی اعتقادی هم نداشته باشیم، برای زندگی راحت، زندگی برخوردار از امنیت روانی و اخلاقی، باز پرداختن به سبک زندگی مهم است.	۱۳۹۱/۰۷/۲۳
	غرب، جامعه دانشمندی است، اما جامعه خوشبختی نیست. در آنجا امنیت اخلاقی نیست.	۱۳۹۰/۰۶/۰۲

۵. مرحله دوم: کدگذاری

در مرحله کدگذاری، پژوهشگر به عنوان‌گذاری داده‌های جمع‌آوری شده می‌پردازد و به گونه‌ای عنوان‌گذاری می‌کند که خواننده، با مشاهده هر یک از عنوان‌ها، تا حدود زیادی به مفهوم جملات پی

ببرد. سپس مفهومی‌های بدست آمده از داده‌های اولیه - که در این پژوهش بیانات آیت‌الله خامنه‌ای است - به مقوله‌ها تبدیل می‌شوند (دانایی فرد و امامی، ۱۳۸۶، ص ۸۰). در اجرای این مرحله، ابتدا، جملات انتخاب شده از بیانات آیت‌الله خامنه‌ای در جدولی ثبت گردیده و در طی دو مرحله، برای هر یک از آنها، عنوان مناسبی (کد) برگزیده شد. مرحله اول، انتخاب عنوان مناسب توسط خود پژوهشگر بوده و در مرحله دوم، از سوی کارشناسان حوزوی، عنوان‌گذاری انجام شد. سپس عناوین مشترک، تثبیت و عناوین متفاوت یا مغایر با یکدیگر، با مصاحبه و تبادل نظر، اصلاح گردید. در این مرحله ۳۷ مفهوم به دست آمد که نمونه‌ای از کدگذاری باز در جدول (۲) آمده است.

جدول ۲- مفاهیم به دست آمده از عبارات منتخب

شناسه	عبارت انتخاب شده	مفهوم (کد)
A1	هر کس به قدر توانایی خود در سرتاسر دنیای اسلام وظیفه‌ای دارد و باید نقشی ایفا کند.	وظیفه همگانی
A2	یکی از عواملی که در ذهنیت کل جامعه، به قول روانشناسان «روان‌پریشی» به وجود می‌آورد، ناامیدی و یأس است.	ناامیدی و یأس
A3	باید در مردم امید ایجاد شود.	ایجاد امید
A4	حرف‌های مایوس‌کننده و چیزهایی را که به راحتی در ذهن مردم شمول و عمومیت پیدا می‌کند، نباید در تلویزیون مطرح کرد.	عدم نشر حرف‌های مایوس‌کننده
A5	پس حرکت و روند زندگی مردم را به سمت تاریکی و بن‌بست و یأس نشان دادن، خطاست. بایستی عکس این تحقق پیدا کند و پیام صحیح، عکس این است.	نمایش رشد زندگی مردم در کشور
A6	ملت‌ها باید احساس ضعف نکنند.	احساس ضعف
A7	از لحاظ آسایش معنوی و روانی انسان، احساس امنیت و آرامش، باز نقش ایمان برجسته است.	عمل به تعالیم دین
A8	راه‌های سلامت راه، راه‌های آرامش راه، راه‌های امنیت روانی راه، قرآن به انسان تعلیم می‌دهد.	عمل به قرآن
A9	باید این ایمان را تأمین کرد؛ نه فقط در دل، بلکه در عمل، در برنامه‌ریزی‌ها و در همه اقدام‌ها.	ایمان به خدا
A10	برخورداری از امنیت روانی و عدالت و پیشرفت و شکوفائی که جز در سایه شریعت اسلامی به دست نخواهد آمد.	عمل به شریعت
A11	اگر زن در آسایشگاه خود، در سنگر اصلی خود، بتواند مشکلات خودش را کاهش بدهد، بلاشک در عرصه اجتماع هم خواهد توانست.	حل مشکلات درون خانواده
A12	اگر ما در این بخشی که متن زندگی است، پیشرفت نکنیم، همه پیشرفت‌هایی که در بخش اول کردیم، نمی‌تواند ما را رستگار کند؛ نمی‌تواند به ما امنیت و آرامش روانی ببخشد.	سبک زندگی اسلامی
A13	یکی از پیام‌هایی که حتماً باید [توسط رسانه] منتقل شود، نفی دشمن‌سازی‌های موهوم، توسعه تفاهم اجتماعی و ایجاد امنیت روانی در جامعه است.	ایجاد امنیت روانی
A14	مردم باید احساس امنیت بکنند. احساس امنیت هم متوقف بر وجود واقعی امنیت است.	ایجاد امنیت واقعی
A15	یعنی گاهی اوقات یک نفری از قوه قضائیه یک گوشه‌ای، یک چیزی راجع به یک کسی، راجع به یک مجموعه‌ای ذکر می‌کند که خود این، افکار عمومی را تحت تأثیر قرار می‌دهد.	التهاب آفرینی

پس از به دست آمدن مفهوم‌ها از داده‌های اولیه که در این پژوهش بیانات آیت‌الله خامنه‌ای است، پژوهشگر با مقایسه مفاهیم مختلف می‌تواند زمینه‌های مشترک بیشتری را میان آنها را کشف کرده و مفاهیم مشابه را طبقه‌بندی کند. در این فرایند، از دل مفاهیم، مؤلفه‌ها شکل می‌گیرند و مفاهیم به مقوله‌ها تبدیل می‌شوند. بدین منظور، ابتدا تمامی مفاهیم به دست آمده از بیانات منتخب آیت‌الله خامنه‌ای مورد بازبینی قرار گرفت و در قالب دسته‌های مشترک طبقه‌بندی شدند. حاصل این مرحله، پیدایش و تعداد ۱۲ مقوله بود که بخشی از این مؤلفه‌ها در جدول (۳) آمده است.

جدول ۳- مقوله‌های بدست آمده

مقوله‌ها	مفاهیم	شناسه
حکمرانی	عمل برخلاف مواضع نظام جمهوری اسلامی، حاکم شدن قرآن در جامعه	A16, A20
سطح دینداری	ایمان به خدا، عمل به تعالیم دین، عمل به شریعت	A9, A7, A10
سطح دینداری اجتماعی	دینداری دانشگاه، اثرگذاری دینی در کلاس درس، ایجاد فضای معنوی و روح لطیف دینی	A18, A19
عملکرد درست مجری قانون	ایجاد امنیت واقعی، اقتدار نظامی، منع از فحشاء، موفقیت نیروی نظامی در مواجهه با اشرار و اخلاص گران، برای مردم و در کنار مردم بودن نیروی انتظامی	A14, A17, A21, A22
تدوین قانون	تنظیم روابط و مناسبات اداری، برنامه‌ریزی برای رسانه‌های دنیای اسلام، احقاق حق روانی مردم	A23, A24, A25
ایجاد امید	نامیدی و یأس، ایجاد امید، عدم نشر حرف‌های مایوس‌کننده	A2, A3, A4

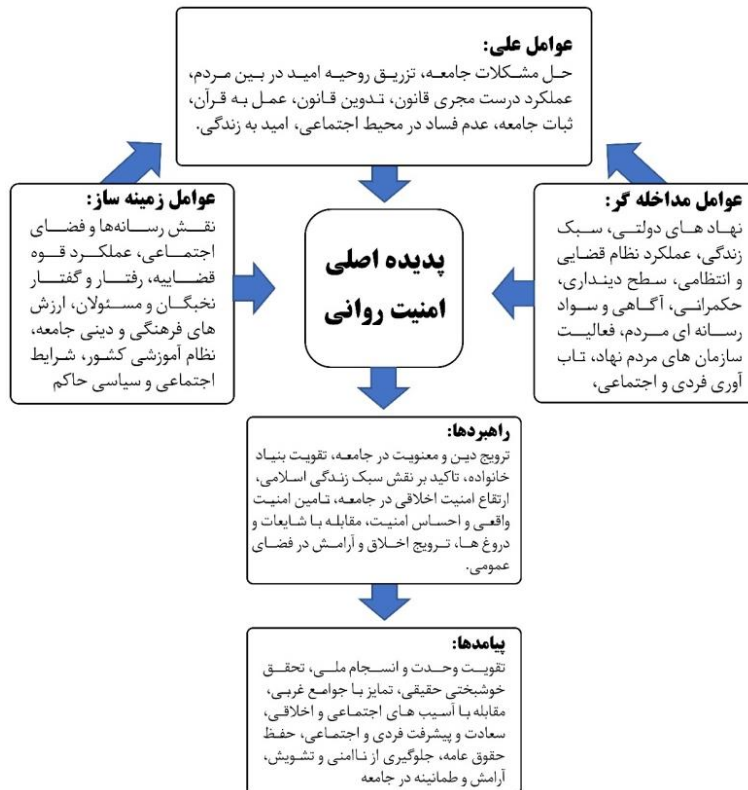
لازم به ذکر است که در طی این مرحله برخی از مفاهیم، به دلیل وجود نداشتن مفهوم هم‌مضمون دیگر، قابلیت تبدیل شدن به مقوله را نداشتند و خود به عنوان یک مقوله محسوب شده‌اند.

۶. مرحله سوم: کدگذاری انتخابی

در مرحله سوم از روش نظریه داده‌بنیاد، پژوهشگر یکی از مقوله‌های مرحله کدگذاری که تمامی مقوله‌های دیگر را در خود جای می‌دهد، به عنوان پدیده مرکزی، در مرکز فرایند در حال بررسی قرار می‌دهد. این مرحله را کدگذاری محوری نامگذاری می‌کنند؛ زیرا در این مرحله، کدگذاری بر محور یک مقوله انجام می‌گیرد و مقوله‌های دیگر به آن ربط داده می‌شوند. به منظور ارتباط و دسته‌بندی مقوله‌های دیگر با مقوله مرکزی، هر یک از مقوله‌ها در یکی از دسته‌های متغیرهای علی، متغیرهای زمینه‌ساز، متغیرهای مداخله‌گر و پیامدها قرار می‌گیرد و در قالب یک نمودار که «الگوی پارادایم کدگذاری» نامیده می‌شود، ارائه می‌گردد. متغیرهای علی، مجموعه حوادث یا اتفاقاتی هستند که مسائل و مشکلات مربوط به یک پدیده را ایجاد می‌کند و به طور مشخص توضیح می‌دهد که چرا و چگونه افراد یا گروه‌ها به روش‌های خاصی به پدیده عکس‌العمل نشان می‌دهند. متغیرهای مداخله‌گر، مفاهیمی می‌باشند که

تأثیرات شرایط علی در پدیده را کاهش یا افزایش می‌دهد و بر عمل تأثیر می‌گذارد. متغیرهای زمینه‌ای، شرایط خاصی هستند که زمینه پیدایش پدیده را فراهم می‌کند. پیامدها، خروجی و نتایج بدست آمده از پدیده محوری می‌باشند (دانایی فرد و امامی، ۱۳۸۶، ص ۸۳-۸۶). در این پژوهش، پدیده «امنیت روانی» به عنوان مقوله محوری انتخاب گردیده و سایر مقوله‌ها، دسته‌بندی شدند و در نهایت، الگوی پارادایم کدگذاری در نمودار (۱) ارائه شد.

نمودار ۱- الگوی پارادایم کدگذاری امنیت روانی

۷. بحث و نتایج

نتایج حاصل از مدل پارادایمی استخراج شده، نشانگر آن است که امنیت روانی از منظر آیت‌الله خامنه‌ای، مفهومی چند بعدی و دارای تعاملات پیچیده در میان ابعاد مختلف خود می‌باشد. مفهوم امنیت روانی، تحت تأثیر شبکه‌ای از عوامل قرار دارد که در قالب مقولات عوامل علی، عوامل زمینه‌ساز، عوامل مداخله‌گر، راهبردها و پیامدهای مرتبط با پدیده کانونی (امنیت روانی)، تبیین می‌گردد.

۷-۱. عوامل علی

یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که عوامل علی که به طور مستقیم در شکل‌گیری امنیت روانی نقش ایفا می‌کنند، عبارتند از حل معضلات اجتماعی، تقویت روحیه امیدواری در جامعه، عملکرد صحیح و قانونمند نهادهای مجری قانون، تدوین و اجرای قوانین مبتنی بر آموزه‌های قرآن کریم، استقرار ثبات در سطوح مختلف جامعه، فقدان فساد در محیط اجتماعی و وجود چشم‌انداز مثبت نسبت به زندگی. این عوامل بر اهمیت نقش بنیادین ساختارهای کلان اجتماعی و عملکرد سازمان‌های حاکمیتی در ایجاد بستری مساعد برای احساس امنیت روانی در میان شهروندان تأکید می‌ورزند. به عنوان نمونه، تأکید بر «عملکرد صحیح و قانونمند نهادهای مجری قانون» و «فقدان فساد در محیط اجتماعی» به طور مستقیم با ضرورت وجود عدالت و شفافیت در نظام اجتماعی مرتبط است که از ارکان اساسی در ادراک امنیت روانی به‌شمار می‌روند.

۷-۲. عوامل زمینه‌ساز

عوامل زمینه‌ساز، به شرایط محیطی و بسترهای کلان‌تری اشاره دارند که زمینه را برای تجربه امنیت روانی فراهم می‌آورند. این عوامل شامل نقش محوری رسانه‌ها و فضای مجازی، عملکرد نظام قضایی کشور، رفتار و گفتار نخبگان و مسئولان جامعه، نظام ارزشی فرهنگی و دینی حاکم، ساختار نظام آموزشی کشور و وضعیت کلی اجتماعی و سیاسی جامعه می‌باشند. به ویژه، نقش رسانه‌ها و فضای مجازی، که در بیانات ایشان نیز مورد توجه ویژه قرار گرفته، نمایانگر اهمیت مدیریت افکار عمومی و مقابله با انتشار اطلاعات نادرست و شایعات در راستای حفظ امنیت روانی جامعه است. همچنین، تأکید بر «رفتار و گفتار نخبگان و مسئولان جامعه» با یافته‌های حاصل از تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده همسو بوده و بر لزوم اتخاذ رویکردی آرامش‌بخش و وحدت‌آفرین در سخنان نخبگان و مسئولان جامعه تأکید دارد.

۷-۳. عوامل مداخله‌گر

عوامل مداخله‌گر به عنوان متغیرهای تعدیل‌کننده، چگونگی تأثیر عوامل علی و زمینه‌ساز بر امنیت روانی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. این عوامل مشتمل بر نهادهای دولتی، الگوهای سبک زندگی اسلامی، عملکرد نظام قضایی و انتظامی، سطح پابندی به ارزش‌های دینی، کیفیت حکمرانی، میزان آگاهی و سواد رسانه‌ای شهروندان، فعالیت سازمان‌های غیردولتی و میزان تاب‌آوری فردی و اجتماعی می‌باشند. برای مثال، «سطح پابندی به ارزش‌های دینی» و تأکید بر «الگوهای سبک زندگی اسلامی» نشانگر نقش اعتقادات و ارزش‌های مذهبی در ایجاد آرامش و امنیت روانی درونی افراد از منظر آیت‌الله خامنه‌ای است.

۷-۴. راهبردها

در جهت ارتقای سطح امنیت روانی در جامعه، آیت‌الله خامنه‌ای راهبردهایی را مطرح نموده‌اند که از آن جمله می‌توان به ترویج آموزه‌های دینی و معنویت، تحکیم بنیان خانواده، تأکید بر نقش سبک زندگی اسلامی، ارتقای سطح امنیت اخلاقی در جامعه، تأمین توأمان امنیت واقعی و احساس امنیت، مقابله فعالانه با شایعات و اطلاعات نادرست و ترویج فضائل اخلاقی و آرامش در عرصه عمومی اشاره نمود. این راهبردها نشان‌دهنده نگرش جامع ایشان به مقوله امنیت روانی است که ابعاد فردی، خانوادگی و اجتماعی را دربرمی‌گیرد. تأکید بر «مقابله فعالانه با شایعات، دروغ‌ها و اطلاعات نادرست» و «ترویج فضائل اخلاقی و آرامش در عرصه عمومی» به طور مستقیم با دغدغه‌های مطرح شده در داده‌های جمع‌آوری شده پیرامون نقش رسانه‌ها و ضرورت ایجاد آرامش در فضای سیاسی و اجتماعی مرتبط می‌باشد.

۷-۵. پیامدها

در نهایت، دستیابی به سطح مطلوب امنیت روانی از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای، پیامدهای مثبتی را در پی خواهد داشت که از آن جمله می‌توان به تقویت وحدت و انسجام ملی، تحقق مفهوم حقیقی خوشبختی، ایجاد تمایز با الگوهای جوامع غربی، مقابله مؤثر با آسیب‌های اجتماعی و اخلاقی، ارتقای سطح سعادت و پیشرفت فردی و اجتماعی، حفظ و صیانت از حقوق شهروندی، پیشگیری از بروز ناامنی و تشویش در جامعه و استقرار آرامش و طمأنینه اشاره نمود. این پیامدها بیانگر اهمیت بنیادین امنیت روانی در تحقق آرمان‌های جامعه اسلامی مطلوب از منظر ایشان می‌باشد.

۸. نتیجه‌گیری

در عصر حاضر، امنیت روانی به عنوان یکی از ارکان اساسی سلامت فردی و اجتماعی و پیش‌شرط توسعه پایدار جوامع، از اهمیت فزاینده‌ای برخوردار است. بررسی و تبیین ابعاد مختلف این مفهوم از دیدگاه اندیشمندان و مکاتب فکری گوناگون، می‌تواند راهگشای سیاست‌گذاران و دست‌اندرکاران حیطه اجتماعی در راستای ارتقای سطح رفاه و آسایش عمومی جامعه باشد. پژوهش حاضر با تمرکز بر دیدگاه یکی از متفکران اسلامی در عصر کنونی و از شخصیت‌های برجسته جهانی، آیت‌الله خامنه‌ای، به بررسی و تحلیل مفهوم امنیت روانی پرداخته و تلاش نموده تا با استفاده از روش داده‌بنیاد، چارچوبی جامع برای درک این مفهوم ارائه نماید. این پژوهش با طی مراحل سه‌گانه جمع‌آوری داده، کدگذاری اولیه و ثانویه، و در نهایت کدگذاری انتخابی، مدل پارادایمی امنیت روانی از منظر آیت‌الله خامنه‌ای را طراحی نموده است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که امنیت روانی از دیدگاه ایشان، مفهومی چندبعدی است که تحت تأثیر عوامل گوناگونی در سطوح فردی و اجتماعی قرار دارد. عوامل علیّ نظیر حل مشکلات

اساسی جامعه و تقویت امیدواری در میان شهروندان، عوامل زمینه‌ساز همچون نقش رسانه‌ها و عملکرد نهادهای قضایی، و عوامل مداخله‌گر مانند سطح دینداری و کیفیت حکمرانی، همگی در شکل‌گیری و ادراک امنیت روانی نقش ایفا می‌کنند. در راستای تحقق امنیت روانی، راهبردهای آیت‌الله خامنه‌ای مبنی بر ترویج ارزش‌های دینی و اخلاقی، تقویت نهاد خانواده و مقابله با عوامل مخل امنیت روانی مورد تأکید در بیانات ایشان بوده است. پیامد نهایی تحقق امنیت روانی، دستیابی به وحدت و انسجام ملی، سعادت فردی و اجتماعی و آرامش و طمأنینه در جامعه می‌باشد. با توجه به یافته‌های این پژوهش، پیشنهاداتی برای تحقیقات آتی در حوزه امنیت روانی به این شرح مطرح می‌شود:

♦ انجام پژوهش‌های تطبیقی به منظور مقایسه مفهوم امنیت روانی از منظر آیت‌الله خامنه‌ای با دیدگاه‌های سایر اندیشمندان مسلمان و غیرمسلمان؛

♦ انجام مصاحبه‌های عمیق با افراد مختلف جامعه به منظور درک تجربه‌های زیسته آن‌ها از امنیت روانی و ارتباط آن با عوامل مطرح شده در مدل پارادایمی طراحی شده؛

♦ طراحی و اجرای پژوهش‌های کمی با هدف سنجش میزان تأثیر هر یک از عوامل شناسایی شده در این مدل بر سطح امنیت روانی جامعه؛

♦ طراحی و ارزیابی اثربخشی برنامه‌های مداخله‌ای مبتنی بر مدل ارائه شده در جهت ارتقای سطح امنیت روانی در گروه‌های مختلف جامعه.

در خاتمه، پژوهش حاضر تلاش نمود تا با ارائه یک مدل پارادایمی، گامی در جهت فهم نظام‌مند و عمیق مفهوم امنیت روانی از منظر آیت‌الله خامنه‌ای بردارد و بستری را برای تحقیقات آتی و اقدامات عملی در راستای ارتقای این مهم در جامعه فراهم آورد.

منابع

قرآن کریم

- اخوان کاظمی، بهرام (۱۳۸۶). امنیت و ابعاد آن در قرآن. *مطالعات اسلامی*، شماره ۷۵، صص ۳۸-۱۱.
- اخوان کاظمی، بهرام (بی‌تا). تعریف، جایگاه و نقش مفهوم امنیت در دانش سیاسی اسلامی. *مجموعه مقالات دومین کنگره بین‌المللی علوم انسانی اسلامی*، شماره ۴، صص ۸۷-۱۱۹.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۰/۰۶/۰۲). *بیانات در دیدار جمعی از اساتید دانشگاه‌ها*. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=17082>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۴/۰۲/۰۶). *بیانات در دیدار فرماندهان نیروی انتظامی جمهوری اسلام*. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=29531>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۴۰۱/۰۴/۰۷). *بیانات در دیدار رئیس و مسئولان قوه قضائیه*. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=50545>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۱/۱۱/۱۵). *بیانات در دیدار مسئولان سازمان صداوسیما*. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=7227>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۶/۰۸/۱۶). *بیانات در هفدهمین دوره دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی*. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3409>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۱/۰۷/۲۳). *بیانات در دیدار جوانان استان خراسان شمالی*. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=21252>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۷/۰۶/۲۹). *خطبه‌های نماز جمعه تهران*. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3813>
- خلیلی، رضا (۱۳۸۳). *مطالعات پایه: تحول تاریخی-گفتمانی مفهوم امنیت*. *مطالعات راهبردی*، شماره ۲۳، صص ۳۰-۷.
- دانایی‌فرد، حسن (۱۳۸۴). *تئوری‌پردازی با استفاده از رویکرد استقرایی، استراتژی مفهوم‌سازی تئوری بنیاد*. *دانشور رفتار*، ۱۲(۱۱)، صص ۷۰-۵۷.
- دانایی‌فرد، حسن؛ امامی، سید مجتبی (۱۳۸۶). *استراتژی‌های پژوهش کیفی: تأملی بر نظریه‌پردازی داده‌بنیاد*. *اندیشه مدیریت راهبردی*، شماره ۲، صص ۹۸-۶۹.
- مهرابی، امیر؛ خنیفر، حسین؛ امیری، علی؛ زارعی‌متین، حسن؛ جندقی، غلامرضا (۱۳۹۰). *معرفی روش‌شناسی نظریه داده‌بنیاد برای تحقیقات اسلامی*. *مدیریت فرهنگ سازمانی*، ۹(۱)، صص ۳۰-۵.
- همایون مصباح، سید حسین (۱۳۸۴). *امنیت روانی، اقتصادی و اجتماعی*. *پژوهش‌های اجتماعی اسلامی*، شماره ۵۵، صص ۸۷-۱۱۰.